

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 maja 2013 r. w S.

sprawy S. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 21 grudnia 2012 roku nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje S. D. (1) prawo do emerytury poczynając od dnia 13 listopada 2012 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz S. D. (1) kwotę 60 (sześćdziesięciu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił S. D. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Organ rentowy uznał za udowodnione przez ubezpieczonego wyłącznie 14 lat, 9 miesięcy i 24 dni wykonywania takiej pracy, odmawiając doliczenia do niego okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 4 października 1982 r. do 31 grudnia 1984 r. w Przedsiębiorstwie (...) w C., a to z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za ten okres.

S. D. (1) zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że będąc zatrudnionym na stanowisku mechanika samochodowego pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanale remontowym, jednak z uwagi na likwidację zakładu pracy nie może przedłożyć stosownego dokumentu potwierdzającego tę okoliczność; wniósł zatem o przesłuchanie świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 19 marca 2013 r. pełnomocnik ubezpieczonego sprecyzował dodatkowo, że ubezpieczony wnosi o przyznanie prawa do emerytury od dnia 13 listopada 2012 r., tj. od ukończenia wieku emerytalnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. D. (1) urodził się w dniu (...) roku. Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosił 25 lat.

Ubezpieczony przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego, jednakże złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa. Ubezpieczony nie pozostaje w zatrudnieniu (prowadzi działalność gospodarczą).

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 2 października 2012 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o ustalenie prawa do emerytury – k. 1-2 plik I akt ZUS O/S.;
- oświadczenie - k. 4 plik I akt ZUS O/S.;
- kwestionariusz dot. okresów składkowych i nieskładkowych - k. 5 plik I akt ZUS O/S.;
- świadectwa pracy - k. 17, 19, 21 plik I akt ZUS O/S.;
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 49 plik I akt ZUS O/S.;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 49 plik I akt ZUS O/S..

S. D. (1) pracował w warunkach szczególnych w okresach: od 5 lutego 1976 r. do 17 sierpnia 1976 r. w Państwowym Ośrodku (...) w C. na stanowisku kierowcy ciągnika; od 15 kwietnia 1981 r. do 14 czerwca 1982 r. w Kombinacie (...) w P. na stanowisku kierowcy ciągnika; od 1 stycznia 1985 r. do 28 lutego 1998 r. w Przedsiębiorstwie (...) w C. na stanowisku maszynisty kruszarki - co dało łącznie 14 lat, 9 miesięcy i 24 dni stażu pracy w warunkach szczególnych.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych – k. 18, 20, 22 plik I akt ZUS O/S.;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 49 plik I akt ZUS O/S..

W okresie od 4 października 1982 r. do 31 marca 1999 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w C., kolejno na stanowiskach: mechanika samochodowego/mechanika warsztatowego w okresie od dnia 4 października 1982 r. do 31 grudnia 1984 r.; maszynisty kruszarki (operatora kruszarki/maszynisty maszyn do produkcji grysu) w okresie od 1 stycznia 1985 r. do 28 lutego 1998 r. oraz dozorca – w pozostałym okresie.

Organ rentowy uwzględnił w stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych wyłącznie okres jego zatrudnienia na stanowisku maszynisty kruszarki od 1 stycznia 1985 r. do 28 lutego 1998 r.

W czasie przedmiotowego zatrudnienia w warunkach szczególnych ubezpieczony pracował również w okresie zatrudnienia na stanowisku mechanika samochodowego/mechanika warsztatowego. Do obowiązków ubezpieczonego należało wówczas wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (w godzinach 7.00-15.00) napraw pojazdów mechanicznych (samochodów i maszyn drogowych) w warsztacie - w kanale remontowym. W warsztacie w spornym okresie były dwa kanały remontowe. Sporadycznie zdarzało się, że ubezpieczony dokonywał napraw poza

kanalem remontowym, na terenie warsztatu lub w terenie. Większość remontów wymagała jednak pracy w kanale remontowym, w przedsiębiorstwie remontowano bowiem duże maszyny drogowe, piaskarki, S., ciągniki, Ż.. W przedsiębiorstwie było 10 Ż., które wymagały smarowania co 1500, 2000 km - czynności te musiały być wykonane w kanale remontowym. Same przeglądy Ż.zajmowały około pół miesiąca.

Jeżeli ubezpieczony rano wchodził do kanału remontowego, to do końca dnia pracował wyłącznie w tym kanale remontowym.

Dowody:

- świadectwo pracy z 31.03.1999 r. - k. 21 plik I akt rentowych ZUS O/S.;
- dokumentacja pracownicza ubezpieczonego w pliku I akt rentowych ZUS O/S.: umowa o pracę - k. 24, angaże - k. 28-29;
- akta osobowe ubezpieczonego - koperta k.34 akt sądowych: angaże z 29.12.1983 r., z 1.03.1983 r., umowa o pracę;
- zeznania ubezpieczonego - k. 37 w zw. z k. 40-41 akt sądowych;
- zeznania świadka J. L. - k. 38 akt sądowych;
- zeznania świadka Z. D. - k. 39-40 akt sądowych;
- zeznania świadka M. J. - k. 62v-63 akt sądowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Stosownie do treści przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz.1227 z późn. zm.), prawo do wcześniejszej emerytury jest szczególnym prawem ubezpieczonego, uwarunkowanym istnieniem dodatkowych okoliczności życiowych i tylko w przypadku ich zaistnienia możliwe jest odstępianie od osiągnięcia powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. art. 184 ust. 2 został zmieniony przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, otrzymując

brzmienie: emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.". Aktualnie - od dnia 1 stycznia 2013 r. - ustawodawca nie uzależnia zatem możliwości przyznania prawa do wcześniejszej emerytury od rozwiązania stosunku pracy.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w wykazie A w dziale XIV, dotyczącym prac różnych pod pozycją 16 wskazano, że pracami w warunkach szczególnych są również „**prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych**”.

W sprawie poza sporem pozostawał fakt, że ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu (...)roku, na dzień 31 grudnia 1998r. posiadał łączny okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, nie pozostaje w zatrudnieniu. Organ rentowy zakwestionował jedynie możliwość przyjęcia na podstawie przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów, iż przez co najmniej 15 lat do 1999r. ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał, że w niniejszej sprawie można było uznać za udowodnione przez ubezpieczonego wyłącznie 14 lat 9 miesięcy i 24 dni pracy w warunkach szczególnych. Bezsprzeczne było również, że w okresie od dnia 4 października 1982 r. do 31 grudnia 1984 r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...)w C.na stanowisku mechanika samochodowego. Przedmiotem sporu pozostawało natomiast, czy okres ten można uznać za okres pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w pierwszej kolejności zwrócił uwagę, że nie przedstawienie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie przesądza o konieczności odmówienia ubezpieczonemu prawa do uznania powyższego okresu zatrudnienia za pracę w warunkach szczególnych. Faktem wprawdzie jest, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy, jednak zarazem trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowym. W tym miejscu podkreślenia bowiem wymaga, iż wydanie lub niewydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest bowiem jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Samodzielnie Sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę

wnioskodawcy w odniesieniu do wykazu prac określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma bowiem istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W niniejszej sprawie w ramach postępowania dowodowego Sąd dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych oraz w aktach osobowych ubezpieczonego. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnioną do tego osobę i w ramach ich kompetencji, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał Sąd także zeznaniom świadków oraz korespondującym z nimi zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków Sąd miał na względzie, że przesłuchane osoby są osobami obcymi dla ubezpieczonego i nie mają żadnego interesu w tym by nieprawdziwie zeznawać na korzyść S. D., narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Ich zeznania były przy tym spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności. Dodatkowo dając wiarę wyjaśnieniom ubezpieczonego w tym zakresie, Sąd wziął pod uwagę, że ubezpieczony zeznając nie zatajał okoliczności mogących niekorzystnie wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy (wskazując np. że zdarzało się że w spornym okresie pracował również poza kanałem remontowym – w razie nagłych awarii). Co więcej, dowód z zeznań jednego ze świadków -M. J. - został przeprowadzony przez Sąd z urzędu, tym samym brak jest zatem w ocenie Sądu podstaw do uznania, że świadek ten miałby jakikolwiek interes aby zeznawać nieprawdziwie na korzyść ubezpieczonego, jak również brak jest podstaw do uznania, że ewentualnie ubezpieczony mógł uzgodnić z tym świadkiem korzystną dla ubezpieczonego wersję wydarzeń jaka miałby przedstawić świadek przed sądem. Świadek M. J. w pełni potwierdził jednak twierdzenia ubezpieczonego oraz pozostałych dwóch świadków odnośnie zakresu obowiązków mechaników samochodowych zatrudnionych w (...) w C., w tym dotyczące stałego wykonywania prac w kanałach remontowych. Świadek ten pracował przy tym w (...) w C. we wskazywanym przez ubezpieczonego okresie na tożsamym jak on stanowisku, a zatem miał bezpośrednią wiedzę na temat obowiązków mechaników samochodowych, jak również widział ubezpieczonego przy pracy.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do przyjęcia, że w warunkach szczególnych ubezpieczony był zatrudniony co najmniej przez 15 lat (łącznie z okresem uwzględnionym przez ZUS). Koniecznym było bowiem przyjęcie, że w warunkach szczególnych ubezpieczony pracował również w okresie zatrudnienia na stanowisku mechanika samochodowego/mechanika warsztatowego w Przedsiębiorstwie (...) w C. w latach 1982-1984, bowiem pracę w tym czasie wykonywał w kanałach remontowych. Powyższe wynika zarówno z twierdzeń S. D., jak i z zeznań świadków, którzy zbieżnie zeznali że ubezpieczony dokonywał napraw pojazdów samochodowych w kanałach remontowych w warsztacie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (w godzinach 7.00-15.00). Jeżeli ubezpieczony rano wchodził do kanału remontowego, to do końca dnia pracował wyłącznie w tym kanale remontowym. Nie uszło przy tym uwadze Sądu, że świadkowie, jak i sam ubezpieczony wskazywali, że zdarzało się, że w danym dniu ubezpieczony dokonywał części napraw poza kanałem remontowym, na terenie warsztatu lub w terenie, jednocześnie jednak podkreślili, że zdarzało się to sporadycznie. Sąd dał wiarę wyjaśnieniom przesłuchanych osób w tym zakresie, m.in. dlatego, iż jak wynika z ich zeznań, ale także z ogólnej wiedzy na temat specyfiki funkcjonowania tego rodzaju przedsiębiorstw w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, większość tego rodzaju remontów wymagała bowiem od mechaników pracy właśnie w kanale remontowym, bowiem naprawiano tam przede wszystkim duże maszyny drogowe, piaskarki, stary, ciągniki, ewentualnie mniejsze Ż.. Jak jednak zaznaczył jeden ze świadków, w przedsiębiorstwie było 10 Ż., które wymagały smarowania co 1500, 2000 km, wobec czego czynności te musiały być wykonane w kanale remontowym, z dość dużą częstotliwością. Ustalony zakres prac wykonywanych przez ubezpieczonego można było zatem w ocenie Sądu zakwalifikować jako wykonywanie pracy w warunkach szczególnych o której mowa w wykazie A dział XIV poz. 16 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. tj. prac wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

Nie uszło również uwadze Sądu, że z zeznań świadków jak i samego ubezpieczonego wynikało, że zdarzały się - przede wszystkim w okresie letnim - sytuacje, że ubezpieczony w kanale remontowym pracował jedynie przez część miesiąca. Sąd uznał jednak, że w analizowanym postępowaniu okoliczność, że ubezpieczony nie w każdym miesiącu w spornym okresie przez cały miesiąc wykonywał prace wyłącznie w kanałach remontowych, nie podważała ustalenia, że ubezpieczony w warunkach szczególnych przepracował co najmniej 15 lat (łącznie z okresem uznanym przez ZUS). Nawet bowiem przy przyjęciu, że zdarzały się sytuacje, że S. D. pracował jedynie przez część miesiąca, to miały one miejsce przede wszystkim w okresie letnim, gdyż wówczas częściej jeździł w teren. Jednocześnie należało jednak mieć na uwadze, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanale remontowym pracował w okresie zimowym, kiedy dokonywano napraw i przeglądów piaskarek. W tej sytuacji, po przeanalizowaniu rodzaju czynności wykonywanych przez ubezpieczonego, Sąd doszedł do przekonania, że w kwestionowanym okresie pracy (od 4 października 1982 r. do 31 grudnia 1984 r.), z całą pewnością więcej niż przez brakujące do 15 lat 2 miesiące i 6 dni, ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w szczególnych warunkach.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, koniecznym było uznanie, że ubezpieczony legitymuje się okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych (łącznie z okresem uznanym przez organ za pracę w warunkach szczególnych) przekraczającym 15 lat.

W myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w październiku 2012 roku, zaś 60 lat ukończył w dniu 13 listopada 2012 r.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w ten sposób, że przyznał S. D. (1) prawo do emerytury od osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. od 13 listopada 2012 r.

W punkcie II. wyroku – w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349) – Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.